

Patricia López: “Jutges, policies i periodistes treballen en una organització criminal contra l'estat de dret”

Patricia López s'ha convertit en un dels grans referents del periodisme d'investigació a l'Estat espanyol. Acumula una llarga trajectòria professional, però és darrerament que s'ha fet molt coneguda arran de les seves informacions a 'Público' sobre el que s'ha conegut com les 'clavegueres d'Interior', una trama policial corrupta amb la participació de polítics i d'empresaris. Aprofitant la seva participació en l'acte del quart aniversari de CRÍTIC, parlem amb ella amb profunditat sobre periodisme, els costos personals que té destapar casos que mostren la realitat de l'Estat profund —ha rebut querelles d'alguns dels policies de la xarxa— o el procés independentista i sobre com es veu a Madrid.

Text: Marc Font | Fotos: Ivan Giménez

Les teves investigacions a 'Público' t'han donat força notorietat i a Catalunya molta gent també et coneix per les col·laboracions al programa 'Preguntes freqüents'. Però segurament poca gent coneix la teva trajectòria prèvia. D'on surt Patricia López?

Sóc una periodista precoç. Tot va començar a l'institut. Jo era dirigent estudiantil i estàvem en unes negociacions amb el Govern i allí va irrompre el Sindicato de Enseñanzas Medias, que era un sindicat encobert de la Falange. Va ser quan vaig començar a investigar l'extrema dreta i vaig fer-me col·laboradora de la revista 'Tiempo', que tenia com a cap de nacional Mariano Sánchez Soler. El 1998 ell va publicar el llibre 'Descenso a los fascismos', on surto als agraïments. Per tant, sense haver entrat encara a la facultat de periodisme, ja feia de periodista. I, com que el meu primer treball havia estat sobre l'extrema dreta, que ningú em conegués i no aparèixer a Internet era una cosa bona. Amb el pas del temps, he fet periodisme de successos, d'investigació econòmica, televisió per dins i per fora, però sempre tot molt relacionat amb el periodisme d'investigació en qualsevol dels seus àmbits. Però el meu origen és el moviment antifeixista i les investigacions d'extrema dreta.

Ets coautora de tres llibres de successos, un àmbit on en certa manera també s'hi poden aplicar tècniques del periodisme d'investigació.

Tota la vida he fet investigació. Quan investigava l'extrema dreta a Madrid, alguns dels casos es col·locaven en l'àmbit de successos, perquè es considerava delinqüència comuna. Encara no estava tipificat el delicte d'odi. Es va lluitar molt perquè es distingís com a agreujant quan pateixes una agressió contra la teva integritat física simplement pel teu color de la pell, la teva religió o la teva orientació sexual. Llavors la idea era que algú atemptava contra una altra persona per discriminació, mentre que ara els delictes d'odi s'apliquen a sentiments o idees, no a execucions o danys contra la integritat. I això no té res a veure amb l'origen de per què es va voler introduir aquest agreujant en

el Codi penal. La qüestió, però, és que, en aquell moment, molts dels delictes que es cometien des de l'extrema dreta et portaven al món del succés. Llavors va aparèixer la revista 'Así Son las Cosas', que era com un 'revival' de l'antic 'El Caso', i em van contractar per fer un col·leccionable de 52 setmanes. Allà vaig ser-hi un any dins de la policia científica i del servei de criminalística de la Guàrdia Civil i això em va donar una gran formació a l'hora de saber com funcionen els cossos de seguretat per dins. I tot el que em van explicar sobre els seus protocols em serveix ara per saber que determinats informes que diu el comissari Villarejo que són les seves notes informatives no els compleixen i, per tant, són una irregularitat.

Destapar tota la trama del documental '[Las cloacas de Interior](#)' t'ha suposat perdre l'accés a determinades fonts?

A les fonts amb qui havia compartit tota la meva vida professional les vaig deixar de trucar en aquell moment perquè aquest tema era molt cruent i es podien jugar tant que no tenia per què involucrar-les. En tot cas, vaig guanyar altres fonts.

“Hi ha una policia que no està al servei dels ciutadans, sinó del Govern de torn”

La investigació sobre les clavegueres destapa realitats sobre el que podríem anomenar l'Estat profund, que el mateix Estat encobreix i no vol que es coneguin. Un treball com aquest té costos personals?

El primer cost personal que té —i que és enorme— és que et creguin. Jo vaig dir que m'amenaçaven i molta gent reaccionava dient que “ja no som al franquisme; això no passa”. Al final només m'han cregut perquè ho hem demostrat tot amb gravacions. El comissari em va explicar que la cúpula policial i els periodistes Eduardo Inda i Manuel Cerdán feien xantatge a la Casa Reial i al CNI. Si jo no els hagués gravat, això hauria estat només un rumor. Però, com que vaig clicar el 'play', ara ell està imputat, i n'hi ha un altre que és a la presó. I tothom sap que hi ha un comissari que es diu Villarejo, que ha fet xantatge a la Casa Reial i al CNI. Al final, el que era un rumor s'ha convertit en una certesa per a tothom.

Imagino que dins els cossos policials també t'has trobat amb persones indignades amb aquesta trama, que volien fer net i que et facilitaven la feina.

També hi ha policies i guàrdies civils que no anhelan el passat. Són gent que està formada i vol una policia democràtica que es cregui que està al servei dels ciutadans. El problema i molts d'altres no existirien si no hi hagués tota una sèrie de policies que els protegeixen el patrimoni, que els creen les vies per treure el capital fora d'Espanya i els aturen els procediments judicials, com s'ha demostrat. És una xarxa que arriba al poder econòmic i al poder judicial. Espanya és el país occidental que menys jutges i fiscals té processats per corrupció.

No et creus que els jutges espanyols siguin menys corruptes que els europeus...

Doncs no.

“El periodisme d'investigació ha de molestar els poders, però crec que s'ha d'explicar tot i no indignar-se només en funció d'a qui es fa el xantatge”

El periodisme d'investigació, per definició, és incòmode per als poders. I a escala estatal,

tot i algunes excepcions, no es pot dir que es practiqui gaire. Et sents una mica una 'rara avis'?

Sí que és veritat que som pocs, perquè molta gent bevia de les mateixes fonts, que eren aquesta cúpula policial. Periodistes com Eduardo Inda fan periodisme de filtració i els és igual si el que publiquen és veritat o mentida. Quan jo em poso a destapar aquest grup corrupte de policies, a mi m'és igual que la manipulació de les proves i el xantatge el facin a la doctora Elisa Pinto, que a Podem, als catalans, a la Casa Reial o al CNI. El periodisme d'investigació ha de molestar els poders, però crec que s'ha d'explicar tot i, en aquest cas, no indignar-se només en funció d'a qui es fa el xantatge.

Molts dels teus temes a 'Público' els signes amb Carlos Enrique Bayo. Treballar en equip és fonamental en el periodisme d'investigació?

Suposo que també depèn d'amb qui estiguis a l'equip, però jo hi estic encantada. El treball en equip et dona una altra perspectiva: cadascú hi aporta la seva visió. Però també és necessari que puguis tenir el tauler sencer al cap per saber per on tirar i veure quina línia hi ha.

Entens que es digui que no es fa investigació perquè és molt car tenint en compte que, quan s'aconsegueix un impacte, compensa?

Quan a l'octubre del 2014 vaig començar amb el tema que avui coneixem com "les clavegueres d'Interior", escrivia sobre El Pequeño Nicolás. Jo no sabia que m'arribarien unes gravacions del ministre o que destaparia una cosa que es diu "operació Catalunya". Quan fas periodisme d'investigació, unes vegades arribes a un gran port i d'altres no. T'has de posar a investigar alguna cosa perquè consideres que és interessant, però mai pots predir on et portarà això i, per tant, si acabarà tenint o no impacte.

"Les clavegueres d'Interior' ha aconseguit fer calar la idea que hi havia una màfia actuant en aquest país"

En alguna entrevista t'has queixat que, quan vas rebre querelles d'aquesta gent, no vas tenir gaire suport de la professió. A què ho atribueixes?

Doncs a les dependències que tenen molts periodistes d'aquest grup de policies. Per exemple, la presidenta de l'Asociación de la Prensa de Madrid, Victoria Prego, que s'ha caracteritzat durant anys pel fet d'amagar informació en comptes de donar-la, té un germà va dinar amb Villarejo. Com et pot donar suport aquesta gent?

Sense mitjans còmplices, les clavegueres de l'Estat no podrien existir?

És així i per això dic que aquesta trama és l'aniquilació de la separació de poders, perquè hi ha jutges, policies, periodistes i polítics treballant junts en una organització criminal en contra de l'Estat de dret.

Per altra banda, en canvi, t'has trobat amb un gran reconeixement social per aquestes investigacions. Suposo que això ajuda a continuar.

El reconeixement social fa molt i t'ajuda a fer pujar els ànims. Però ve precedit del fet que els lectors han entès el que has denunciat i, per tant, has aconseguit la teva missió. És al·lucinant que un mitjà petit com 'Público', sense que cap televisió estatal hagi volgut emetre 'Les clavegueres d'Interior',

hagi aconseguit fer calar la idea que hi havia una màfia actuant en aquest país.

Sents que volen silenciar-te?

En el meu cas, crec que el que hi ha és un grup de gent que se sentia impune i ha deixat de sentir-se'n. Que un número dos de la policia es querelli contra una periodista i a l'hora de la veritat, quan li demanen proves, es retiri és completament ridícul... Com quan em van intentar detenir sabent que no en podien fer res. Tot plegat és perquè tenien una sensació d'impunitat. I això no ve d'un retrocés dels darrers anys, sinó de fa més de quatre dècades.

“Tots diem que Billy el Niño és un torturador, però no hi ha cap sentència judicial que ho digui”

El que has descobert els darrers anys ha canviat la teva visió de l'Estat? T'ha sorprès o ja hi comptaves?

El que ha passat és que, per més roig que fossis, molta gent no creia el que els explicava i em deia que ja no érem al franquisme. Tu pots tenir un discurs, però pot ser que no te l'acabis de creure, ho has de corroborar. I en el meu jo m'he anat creient les coses a mesura que les anava comprovant i demostrant i patint en la meva carn.

Cap cadena estatal va voler emetre 'Las cloacas de Interior', ni tampoc '20-S'. Ambdós van ser produïts per Mediapro i van tenir una audiència enorme a TV3. Hi ha determinats consensos d'Estat que les grans televisions no s'atreveixen a qüestionar i que expliquen la no emissió?

Per descomptat. El documental de 'Las cloacas de Interior' està vetat perquè ho estan les gravacions al ministre d'Interior i la línia d'investigació que seguia 'Público'. Jo era col·laboradora d'"Espejo público', a Antena 3, i el dia que vam treure les gravacions, Susanna Griso em va escriure a Twitter per dir-me que l'endemà m'entrevistarien, però algú a la cadena va dir que no i que jo estava vetada. Al programa hi van anar periodistes de tot tipus a parlar de les gravacions, menys la periodista que se les ha escoltat senceres i podria aportar dades. A més a més, van generar un debat que evitava parlar de qui va gravar un ministre al seu despatx i tot se centrava en el contingut de la gravació. I amb això s'ha aconseguit que encara avui no sapiguem qui va gravar el ministre d'Interior .

El problema és que la història es construeix amb les sentències judicials?

A Espanya tots diem que Billy el Niño reben una indemnització com a víctimes del terrorisme. Que tothom sospiti qui va gravar la conversa mentre no ho digui una sentència judicial no serveix de res. I que a Espanya sapiguem que hi va haver gent que va lluitar per la democràcia mentre judicialment i a efectes legals se'ls segueixi tractant com a terroristes i les seves famílies no cobrin cap indemnització és una injustícia.

“Els presos polítics seran condemnats a Espanya, però existeixen recursos i els guanyaran a Europa”

Ara que parles d'injustícia... Molta gent considera una injustícia flagrant que hi hagi dirigents independentistes empresonats.

Seran condemnats a Espanya, però existeixen recursos i els guanyaran a Europa. A aquesta gent se'ls estan violant absolutament els seus drets i per això guanyaran. El que passa amb aquests judicis o amb altra gent, com Valtònc o Willy Toledo, és una clara injustícia. És tan clara que acabarà caient i quedarà patent que això ha estat una injustícia.

Creus que hi haurà algun canvi en l'acusació abans del judici a la plana major de l'independentisme?

Penso que abans del judici és possible que la Fiscalia General de l'Estat rebaixi l'acusació i la deixi només en desordres públics, i no inclogui els delictes de rebel·lió i de sedició. Ja ho veurem.

Casos com els de Valtònc o Willy Toledo et transmeten la sensació de passos enrere en drets tan bàsics com la llibertat d'expressió?

És clar que sí; però, a més a més, tenim aquest exministre de l'Interior tan ofès per la difusió de les converses però que no vol que s'investigui qui va gravar-les. També hem de veure quins partits s'oposen a l'exhumació del cadàver de Franco, o quins van avalar la 'lleï mordassa'... Tot plegat representa que el franquisme segueix viu a Espanya.

Veus aquest procés reversible o creus que anem cap a la consolidació d'un nou autoritarisme?

Doncs no ho sé. Això és una mica cíclic. Jo tinc esperances que es pugui reconstruir, però la cosa pinta malament.

"A Madrid, la majoria de periodistes tenen molt clar el tema del dret a decidir"

Fa algun temps que véns molt sovint a Catalunya. En aquest període, has detectat diferències entre els mitjans estatals i els catalans? Aquí tampoc és que hi hagi gaire investigació...

Una cosa que m'agrada molt d'aquí és que hi ha gent que ha muntat el seu mitjà, que potser té dos, tres o quatre treballadors, i li permet viure'n, com ara CRÍTIC. Això a Madrid seria inconcebible. Aquest tipus de periodisme està bé. Que hi hagi la possibilitat de generar tants mitjans de comunicació i que es mantinguin em sembla molt bé. Això obre moltes oportunitats.

Una de les potes de 'Les clavegueres d'Interior' és la famosa operació Catalunya, la brigada política que intentava desacreditar polítics independentistes amb la connivència del llavors ministre Fernández Díaz. La manera d'explicar aquesta història ha variat molt en funció del mitjà i no sé si amb el tema del procés has tingut la sensació que la majoria de mitjans bàsicament s'han dedicat a alimentar només aquelles informacions que reforçaven la seva línia editorial.

És clar que cada mitjà té la seva línia editorial, però a Espanya hi ha la tendència a no posar les opinions de tothom en un reportatge. Quan hi havia el conflicte basc, veies que en una notícia hi havia les opinions del PP i del PSOE i mai hi parlava l'esquerra 'abertzale'. I recordo estar amb periodistes alemanys i que no ho entenguessin. Tu estàs allà per informar i no per partir la informació. Els mitjans i els partits aquí estan estretament relacionats.

'Público' és un dels pocs mitjans estatals que no criminalitzen l'independentisme i que es posicionen a favor del dret a decidir. Això a Madrid us genera algun rebuig?

No, perquè crec que a Madrid la majoria de periodistes tenen molt clar el tema del dret a decidir. Jo ho he dit dues mil vegades: estic a favor del dret a decidir i jo faria campanya pel no en un referèndum. A mi això em deixen dir-ho i la gent no se'm tira al coll. El problema és que a Madrid no entenem la idea d'independitzar-se. Jo el que vull és obrir fronteres, que vingui més gent. Però sí que és cert que amb el tema de les fronteres el món va al revés. El que va néixer després de la II Guerra Mundial, com ara la defensa dels drets humans, se n'està anat avall perquè el feixisme està pujant a Europa, les fronteres s'estan tancant, creixen els sentiments d'odi i els nacionalismes estan pujant. Anem cap enrere.